

KATE ATKINSONOVÁ NEUZAVŘENÉ PŘÍPADY

Jackson Brodie poprvé zasahuje

Nové
upravené
vydání

ARGO

NEUZAVŘENÉ PŘÍPADY

KATE
ATKINSONOVÁ
NEUZAVŘENÉ
PŘÍPADY

Argo

Přeložila Dana Vlčková

Case Histories

Czech edition © Argo, 2019

Copyright © Kate Atkinson 2004

Translation © Dana Vlčková, 2019

Cover art © Neil Johnston, 2019

ISBN 978-80-257-3046-1 (váz.)

ISBN 978-80-257-3080-5 (e-kniha)

Anne McIntyreová

S poděkováním:

svému agentovi Peteru Strausovi,

své redaktorce Marianne Velmansové,

Maureen Allanové, Helen Clyneové, Umaru Salamovi, Ali Smithové
a Sarah Woodové za Cambridge v červenci, se zvláštním poděkováním
Ali Smithové,

Reaganu Arthurovi, Eve Atkinsonové-Wordenové, Helen Clyneové
a Marianne Velmansové za jejich nadšené čtení rukopisu,

svému bratranci majoru Michaelu Keechovi,

Stephenu Cottonovi, sám ví proč,

Davidu Lindgrenovi za příběh o ovcích,

a v neposlední řadě Russellovi Equimu, bohu, který se vyzná ve všem,
co má čtyři kola.

Poznáte pravdu a pravda vás učiní svobodnými.
(Jan 8,32)

Rodinná zápletk

Jaké měly štěstí! Uprostřed prázdnin udeřila vedra, jak se na léto sluší. Každé ráno, když vstaly, bylo slunce už vysoko na obloze a lehké letní záclony, lemující zplihle okna jejich ložnic, nebralo vůbec v potaz – jeho horké bodavé paprsky naplněné příslibem pronikaly dovnitř, ještě než Olivie otevřela oči. Se spolehlivostí kohouta se Olivie budila vždycky jako první, takže už tři roky, od doby, kdy se narodila, nepotřeboval nikdo v domě budík.

Olivie byla nejmladší, a proto právě spala v malé zadní ložnici se tapetami s obrázky z říkanek, kterou obývaly jedna po druhé, než je vypudila ta mladší. Olivie, roztomilá jako čerstvě vylíhnuté kuřátko, na tom se shodli všichni, dokonce i Julie, již trvalo dlouho, než se smířila s tím, že přišla o pozici benjamínka rodiny, kterou si užívala pět spokojených let, dokud nepřišla Olivie.

Jejich matka Rosemary se vyjádřila, že by si přála, aby Olivie zůstala v tomhle věku už napořád, protože je tak *rozkošná*. Takové slovo o žádné z nich nikdy neužila. Ani netušily, že se v jejím slovníku takové slovo nachází – většinou se omezoval jen na únavné příkazy: *pojď sem, jdi pryč, buď zticha* a – což bylo nejčastější – *nech toho*. Někdy vstoupila do pokoje nebo se objevila na zahradě, zamračila se na ně a řekla: *nevím, co děláte, ale přestaňte s tím*, a pak zase odešla a ony se cítily ukřivděné a ublížené, i když je skutečně přistihla při nějaké lumpárně, kterou obvykle vymyslela Sylvie.

Schopnost páchat nepravosti, zvláště pod nezodpovědným Sylviiiným vedením, měly zjevně neomezenou. Tři nejstarší byly (podle

mínění všech) „banda“, narodily se tak rychle po sobě, že je jejich matka naprosto nerozlišovala a stalo se z nich jedno kolektivní dítě, které nedokázala nějak jednotlivě popsat a které oslovovala, jak ji zrovna napadlo: *Julie-Sylvie-nebo která ty jsi*, hlasem tak podrážděným, jako kdyby to byla jejich chyba, že jich je tolik. Olivii se obvykle takhle protivná litanie vyhnula – Rosemary si ji zjevně s těmi ostatními nikdy nepletla.

Mysleli si, že Olivie bude poslední obyvatelkou malé zadní ložnice a že „říkankové“ tapety budou jednoho dne konečně strženy (kým jiným než jejich usouzenou matkou, protože otec řekl, že najmout si profesionálního tapetáře je škoda peněz) a budou nahrazeny něčím dospělejším – květinami nebo třeba poníky, i když cokoliv by bylo lepší než leukoplastově růžová zdobící společnou ložnici Julie a Amélie. Ta barva jim na vzorkovnici připadala tak slibná, a na zdi vyšla tak úděsně, ale matka jim řekla, že nemá čas ani peníze (ani *energii*) ji nahradit něčím jiným.

A teď vyšlo najevo, že Olivie bude muset podstoupit stejnou rituální pouť jako její starší sestry, opustit poněkud nakřivo shlížející postavičky Valihrachů a děveček a přenechat pokojík tomu „vejškrabku“, jehož příchod ohlásila Rosemary celkem bez okolků den předtím, když jim na trávníku servírovala sendviče s lančmítem a pomerančový džus jako improvizovaný oběd.

„Copak vejškrabek nebyla Olivie?“ zeptala se Sylvie jen tak do vzduchu a Rosemary se na svoji nejstarší dceru zamračila, jako kdyby si jí všimla poprvé v životě. Ze Sylvie, které bylo třináct a až donedávna byla dítětem překypujícím nadšením (podle mnohých až přílišným), se v pubertě slibně klubala jízlivá cynička. Neohrabaná, obrýlená Sylvie měla mastné vlasy, ryčný smích, dlouhé, hubené prsty na rukou a na nohou jako nějaká mimozemská bytost, a v poslední době ještě k tomu zuby uvězněné ve zohavujících rovnátkách. Lidé ji v dobrém nazývali „ošklivé káčátko“ (říkali jí to do očí, jako kdyby to byla poklona, ale Sylvie to tak rozhodně nebrala) a představovali si Sylvii, jak v budoucnosti odhodí rovnátka, brýle vymění za kontaktní čočky, narostou jí ňadra a rozkvetne v krásnou labuť. Rosemary však v Sylvii krásnou labuť neviděla, zvlášť když jí za rovnátky uvízl kousek lančmítu. Sylvie si v poslední době vypěstovala nezdravé náboženské zanícení a tvrdila, že k ní promlouvá Bůh. Rosemary přemýšlela, jestli je to normální fáze puberty u děvčat, jestli je Bůh jen náhražkou popové hvězdy nebo poníka. A došla k závěru, že bude nejlepší si těch Sylviiných hovorů mezi čtyřma

očima se Všemohoucím nevšímat. Konverzace s Bohem byla alespoň zdarma, zatímco chovat poníka by stálo majlant.

A ty podivné záchvaty mdloby, které jejich lékař připisoval na vrub toho, že Sylvie „roste překotněji, než jí stačí síly“, což brala Rosemary jako dosti pochybné vysvětlení jejích stavů, pokud tu vůbec nějaké bylo. Rosemary se rozhodla, že si nebude všímat ani těch. Nejspíš si jimi Sylvie jen vynucuje pozornost.

Rosemary se provdala za jejich otce Viktora ve svých osmnácti – byla tehdy jen o pět let starší, než je teď Sylvie. Představa, že by Sylvie mohla být za pět let dostatečně dospělá na to, aby se za někoho provdala, připadala Rosemary absurdní a posílila ji v přesvědčení, že její vlastní rodiče měli zakročit a zabránit tomu, aby si Viktora vzala, že měli nějak poukázat na to, že ona je jenom dítě a on šestatřicetiletý muž. Často si uvědomovala, že by chtěla své matce a svému otci vyčíst nedostatek rodičovské péče, ale matka podlehla rakovině žaludku nedlouho po narození Amélie a otec se znovu oženil a odstěhoval se do Ipswiche, kde trávil téměř každý den u bookmakera a každý večer v hospodě.

Kdyby si Sylvie za pět let přivedla domů šestatřicetiletého snoubence s pedofilskými sklony (zvláště kdyby tvrdil, že je skvělý matematik), potom by mu Rosemary pravděpodobně vyřízla srdce porcovacím nožem. Tato představa se jí natolik zalíbila, že na chvíli zapomněla na zvěstování *vejškrabku* a dovolila všem děvčatům, aby si doběhla ven ke zmrzlinářskému vozu, který ohlašoval svůj příjezd melodií z ulice.

Trio Sylvie-Amélie-Julie dobře vědělo, že *vejškrabek* jako takový neexistuje a že „plod“, termín, na kterém Sylvie trvala (zbožňovala biologii), způsobující matčinu podrážděnost a letargii, je zřejmě posledním zoufalým pokusem jejich otce získat syna. Nebyl zrovna typem otce, který by lpěl na dcerách, žádné z nich nedával najevo skutečnou náklonnost, jen Sylvie si občas získala jeho zájem, protože „byla dobrá na matiku“. Viktor byl matematik a žil v duchovním světě, přístupném jen zasvěcencům, kam jeho rodina nesměla. Měl to usnadněné tím, že s nimi netrávil skoro žádný čas: buďto byl na katedře či ve své kanceláři na univerzitě, nebo zůstával doma zavřený v pracovně, občas se svými studenty, ale většinou sám. Otec je nikdy nevzal do nekrytého bazénu v Jesus Green, nehrál s nimi napínavé hry, jako je prší nebo kvarteto, nikdy je nevyhazoval do vzduchu a nikdy je nehoupal na houpačce ani je nevzal na lodičky nebo na výlet do mokřadů či na naučnou exkurzi do Fitzwilliamova muzea.

Spíš nebyl, než byl a celou jeho existenci – a neexistenci – představoval neporušitelný posvátný prostor jeho pracovny.

Asi by je velmi překvapilo, kdyby se dozvěděly, že jeho pracovna byla kdysi světlým salonem s výhledem do zahrady, místností, kde si bývalí obyvatelé domu užívali bohaté snídaně, kde ženy trávily odpoledne šitím a čtením romantických příběhů a kde se rodina po večerech scházela, aby si zahrála žolíky nebo scrabble a přitom poslouchala rozhlasovou hru. Všechny tyto činnosti si čerstvě provdaná Rosemary představovala, když dům v roce 1956 koupili za sumu větší, než si mohli dovolit – ale Viktor hned tvrdil, že ta místnost bude jeho, a nějak se mu podařilo přeměnit ji v pokoj přeplněný těžkými policemi na knihy a ošklivými dubovými kartotékami, kam nezasvítí slunce a kde páchnou cigarety bez filtru, které kouřil. Ztráta této místnosti však byla mizivá ve srovnání se ztrátou způsobu života, jakým ji chtěla Rosemary naplnit.

Co tam Viktor doopravdy dělá, bylo pro všechny záhadou. Zřejmě něco tak důležitého, že jeho rodinný život je ve srovnání s tím zanedbatelný. Matka jim tvrdila, že je *velkým matematikem* a že dělá vědeckou práci, která mu jednoho dne přinese *slávu*, ale při těch vzácných příležitostech, kdy zůstaly dveře do pracovny pootevřené a mohly tak vidět svého otce při práci, se jim zdálo, že jen sedí u psacího stolu a hledí do prázdna před sebe.

Když pracoval, nesmělo ho nic rušit, zvlášť ne křik a ječení zlobivých holčiček. Naprostá neschopnost zlobivých holčiček vyvarovat se křiku a ječení (nemluvě o řevu, bulení a vlčím vytí, které bylo nad Viktorovo chápání) určovala křehký vztah mezi otcem a jeho dcerami.

Rosemaryino kárání po nich stékalo jako voda, ale pohled na Viktora, neohrabaně se motajícího ze své pracovny jako medvěd po zimním spánku, je zvláštním způsobem děsil, a přestože se celý život pokoušely porušovat matčiny zákazy, ani jednou je nenapadlo, že by se mohly podívat do zakázaného hájemství jeho pracovny. Do temných hloubek Viktorova doupěte směly vstoupit jedině, když potřebovaly, aby jim pomohl s úkoly z matematiky. Pro Sylvii, jež měla po menším úsilí šanci porozumět čmáranicím mastnou tužkou, kterými netrpělivý Viktor pokryl nekonečné archy linkovaného papíru, to nebylo tak zlé, ale pro Julii a Amélii byly Viktorovy značky a symboly tak záhadné jako starověké hieroglyfy. Pokud jim pracovna přišla vůbec na mysl, čemuž se vehementně bránily, potom nejspíš jako mučírna. Viktor vyčítal jejich matematickou

negramotnost Rosemary – evidentně zdědily matčin nedostatečný ženský mozek.

Viktorova vlastní matka, Ellen, mu v raném dětství poskytovala lásku a bezpečí, než ji v roce 1924 odvezli do blázince. Viktorovi byly v té době jenom čtyři a bylo rozhodnuto, že bude lepší, když nebude matku v takovém znepokojivém prostředí navštěvovat, takže vyrostl s představou nepřítelny viktoriánské ženy – v dlouhé bílé noční košili, s divoce rozevlátými vlasy, která za noci běhá po chodbách ústavu a něco si pro sebe mumlá jak malé dítě – a teprve mnohem později zjistil, že jeho matka „nezešílela“ (jak tomu doma říkali), ale trpěla horečkou omladnic po porodu mrtvého dítěte, a ani nemluvila z cesty, ani nekřičela, ale žila smutně a opuštěně v pokoji vyzdobeném Viktorovými fotografiemi, dokud nezemřela na tuberkulózu, když bylo Viktorovi deset.

Viktorův otec Osvald již předtím poslal syna do internátní školy, a když sám zemřel nešťastným pádem do ledových vod Jižního oceánu, Viktor tu novinu přijal s klidem a vrátil se ke zvlášť složitému matematickému hlavolamu, který právě řešil.

Před válkou byl Viktorův otec, polární badatel, tou nejtajemnější a nejneúčinnější osobou mezi Angličany a Viktor byl docela rád, že už nebude muset dostát hrdinnému předobrazu Osvalda Landa, ale že se bude moci proslavit na svém vlastním, méně rekogném poli.

Viktor se seznámil s Rosemary, když musel navštívit úrazovou ambulanci v Addenbrooke, kde byla na praxi jako studentka zdravotní školy. Zakopl na schodech a nešikovně si narazil zápěstí, ale Rosemary řekl, že jel na kole a že to do něj „naprало“ auto na Newmarket Road. „Naprало“ mu znělo dobře, byl to výraz z mužského světa, ve kterém se mu nikdy nepodařilo úspěšně zabydlet (světa jeho otce), a „Newmarket Road“ zase (nepravdivě) implikovalo, že se celý jeho život neodehrává jen v omezeném prostoru mezi St. John's a katedrou matematiky.

Nebýt tohoto setkání v nemocnici, náhoda a nehoda tomu chtěla, Viktor by se nikdy žádné dívce dvořit nezačal. Už mu připadalo, že má nakročeno ke střednímu věku, a jeho společenský život se stále omezoval jen na šachový klub. Viktor doopravdy ani necítil potřebu někoho dalšího ve svém životě, vlastně mu představa, že bude s někým „sdílet“ život, přišla podivná. Měl svoji matematiku, která mu vyplňovala téměř všechnen čas, a tak nevěděl jistě, k čemu mu

bude žena. Podle něj měly ženy samé nežádoucí vlastnosti, hlavně bývaly bláznivé, a také řadu tělesných nevýhod jako krvácení, sex, děti, které člověka připravují o klid, a *vůbec*. Ale něco v něm přece jen toužilo být obklopen teplem a činnostmi, které v dětství tolik postrádal, a proto, dřív než si uvědomil, co se to děje, jako kdyby otevřel dveře do nesprávné místnosti, ocitl se ve venkovském domě v Norfolku a popíjel čaj, zatímco Rosemary stydlivě ukazovala rodičům (poněkud laciný) zasnubní prstýnek s odštěpkem diamantu.

Kromě otcovy kníraté pusy na dobrou noc Rosemary dosud od žádného muže polibek nedostala – Viktor byl první, třebaže se na ni vrhl s obratností rypouše sloního. Rosemaryina otce, signalistu na dráze, a matku, ženu v domácnosti, zaskočilo, když jim dcera přivedla Viktora domů představit. S úctou hleděli na jeho nepochybné akademické vzdělání (brýle s černými obroučkami, obnošené sportovní sako, dojem trvalé zaujatosti svými problémy) a možnost, že by mohl být dokonce skutečný génius (možnost, kterou Viktor tak docela nevyvracel), nehledě na skutečnost, že si vybral jejich dceru – tichou a poslušnou dívku, až do té doby téměř každým přehlíženou – za svoji životní družku.

S tím, že je dvakrát starší než Rosemary, si zjevně hlavu *vůbec* nelámali, ačkoliv později, když šťastný pár odjel, poznamenal Rosemaryin otec, mužný typ, před svou ženou, že Viktor není „fyzicky zdatný druh“. Matčinou jedinou výhradou však bylo, že i když je Viktor doktorem, má problém poradit jí s bolestmi žaludku, které ji sužují. Zahnán do kouta u jídelního stolu s ubrusem z maltézske krajky plného mandlových zákusků, devonských vdolečků a makového piškotu, musel Viktor nakonec aspoň něco říct: „Myslím, že to bude špatné zažívání, paní Vaneová.“ Tuto chybnou diagnózu přijala s úlevou.

Olivie otevřela oči a upřela spokojený pohled na tapetové obrázky k říkankám. Jack a Jill donekonečna šplhali na kopec, Jill nesla dřevěné vědro ke studni, které nemohla nikdy dosáhnout, zatímco malá pastýřka na tom samém kopci hledala ztracené ovce. Olivie se o stádo ovcí nijak moc nebála, protože viděla, jak se jedno hezké jehňátko s modrou stuhou kolem krku schovává za plotem. Olivie ve skutečnosti nechápala, co znamená ten *vejškrabek*, ale miminko by přivítala. Miminka a zvířátka měla nejradši na světě. Cítila v nohou tíhu Rošťáka, jejich rodinného teriéra. Měl bez výjimky zakázáno spát s někým v pokoji, ale děvčata si ho každou noc jedna nebo

druhá propašovala do ložnice, jenže on si do rána vždycky sám od sebe našel cestu k Olivii.

Olivie jemně zatřásla Modrovousem, aby ho vzbudila. Modrovous byl modrý myšák s protáhlým, bezvládným tělem vyrobeným z froté ručníků. Byl Oliviiiným rádcem a probírala s ním všechno a pořád.

Po stěně se pomalu sunul jasný proužek slunce, a když se dotkl hlavy jehněte schovaného za plotem, Olivie vylezla z postele a vsunula poslušně nožky do růžových pantoflíčků s hlavičkami ušatých králíčků, po kterých horoucně prahla Julie. Nikdo jiný se s pantofli neobtěžoval, a teď bylo tak horko, že Rosemary nemohla dívky přinutit, aby nosily boty, ale Olivie byla povolné dítě.

Rosemary ležela v posteli, byla vzhůru, ale neměla téměř sílu pohnout rukama ani nohama, jako kdyby jí morek v kostech ztuhl a změnil se v ocelové trubky, a zrovna se pokoušela ukout plán, jak zabránit tomu, aby ostatní tři zkazily Oliviiino vzorné chování. Rosemary bylo z dalšího těhotenství nevolno a napadlo ji, jaké by to bylo úžasné, kdyby se Viktor najednou probрал ze svého chrápání a obrátil se na ni: „Můžu ti něco přinést, miláčku?“ a ona by řekla: „Ano, prosím, dala bych si trochu čaje – bez mléka – a jeden lehce namazaný toust, děkuji ti, Viktor.“ Ale to až na svatého Dyndy.

Kdyby aspoň nebyla tak plodná. Orální antikoncepci brát nemohla, protože po ní měla vysoký tlak, zkusila pesar, ale uvolnil se, a Viktor považoval používání kondomů za jakýsi útok na svoje mužství. Byla zkrátka jako chovná klisna. Jediná příjemná věc na těhotenství byla, že nemusela podstupovat sex s Viktorem. Řekla mu, že to pro dítě není dobré, a on jí věřil, protože nevěděl nic – nic o miminech ani o ženách, ani o dětech, nic o životě. Když si ho brala, byla panna a z týdenních líbánek ve Walesu se vrátila v šoku. Měla ho samozřejmě opustit rovnou tehdy a tam, ale Viktor už ji začal vysávat. Někdy měla pocit, že z ní *ujídá*.

Kéž by měla energii, aby se zvedla a proplížila se do volné ložnice, pokoje pro hosty, a lehla si na tvrdou postel pro jednoho, do čistého voňavého bílého povlečení s dekou pevně zastrčenou pod matraci, jako to bývá v nemocnicích. Pokoj pro hosty byl jakási vzduchová kapsa v domě, jeho vzduch nikdo nevydýchal, koberec neošlapaly bezohledné nohy. Nezáleží na tom, kolik dětí má, může je vrhat jedno za druhým, rok za rokem jako kráva (i když to by se radši zabila), ale nikdo z nich nebude nikdy obývat ten neposkrvněný prostor pokoje pro hosty. Byl čistý, nedotčený, byl její.